

บทคัดย่อ

โครงการย่อยที่1 การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของวัดร้างในเมืองเก่าเชียงใหม่ เป็นการศึกษาความเป็นไปได้เพื่อพัฒนาวัดร้างได้กลับมามีชีวิตอีกครั้งไม่ว่าจะถูกประกาศเป็นโบราณสถานหรือไม่ก็ตาม วัดร้างเหล่านี้ล้วนมีคุณค่าที่สัมพันธ์กับเมืองและความเป็นเชียงใหม่ การซ่อมแซมทางกายภาพเป็นเพียงการเริ่มต้น จะต้องมีการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมโดยรอบด้วย ในปี พ.ศ. 2553 ในเขตเมืองเชียงใหม่กรมศิลปากรทำการสำรวจพบพื้นที่วัดร้างจำนวน 74 วัด พบวัดร้างเหลือหลักฐาน 46 วัด เป็นวัดที่ตั้งอยู่ในขอบเขตศึกษาของงานวิจัยนี้ 31 วัด โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาในเขตเมืองเก่าครอบคลุมกำแพงเมือง และ 11ตำบลโดยรอบ ทำการคัดเลือกวัดร้างเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวনার่องจำนวน 10 วัด เรียงลำดับตามวัดที่มีศักยภาพพร้อมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อทำการแบ่งเป็น3กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่1 เป็นแหล่งท่องเที่ยวনার่องได้ทันที ไม่จำเป็นต้องพัฒนา ได้แก่ วัดอินทิล วัดปันสาท วัดแสนตอห้อย และ วัดธาตกลาง กลุ่มที่2 พัฒนาบางส่วนก่อน ได้แก่ วัดหนองหล่ม วัดป่าตาล วัดป่าอ้อย วัดเชียงของ กลุ่มที่3 ต้องพัฒนามาก ได้แก่ วัดเลาเสียงและวัดป่าแดงหลวง วัดนาร่องทั้ง 10 มีแผนระยะ 5 ปีเพื่อการพัฒนาทางกายภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์

ผลงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงศักยภาพการพัฒนาวัดร้างจำนวนมากในตัวเมืองเชียงใหม่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวใหม่จากวัดร้างจะกระจายตัวทั่วเมืองเก่า สามารถเข้าถึงได้ด้วยการเดินและจักรยานในทำเลที่มีนักท่องเที่ยวหลักอยู่แล้ว รายได้ทั้งทางตรงและอ้อมจากการท่องเที่ยวนี้เองจะช่วยให้เกิดรายได้บำรุงรักษาแต่ละที่เองโดยกรรมการชุมชนโดยรอบร่วมมือกับภาครัฐ กรมศิลปากร และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดูแลเชิงนโยบายและการปฏิสังขรณ์เป็นระยะ การดูแลรักษาประจำอย่างต่อเนื่องสามารถทำได้โดยการมีส่วนร่วมผ่านผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน รายได้โดยตรงเกิดได้จากธุรกิจย่อยที่เกิดในทำเลรอบเจดีย์ ส่วนรายได้โดยอ้อมเกิดจากการพัฒนาพื้นที่วัดร้างเป็นพื้นที่อรรถประโยชน์ตามแนวทางสวนสาธารณะขนาดเล็ก มีการแบ่งโซนและสร้างพื้นที่ฉนวน ออกแบบการสื่อความหมายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เผยแพร่ชื่อเสียงสาธารณะมากขึ้น เมื่อทางภาครัฐและองค์กรเอกชนได้เห็นคุณค่าก็จะสามารถระดมทุนเพื่อพัฒนาต่อเนื่องได้โดยง่าย วัดร้างจะไม่ร้างอีกต่อไปแต่เต็มไปด้วยการใช้งานเป็นพื้นที่สาธารณะทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

คำสำคัญ การอนุรักษ์เมืองเก่า การท่องเที่ยวโบราณสถานประเภทศาสนสถาน

Abstract

The objectives of the first research, *A study of potential tourism for abandoned monasteries: a case study of walled-city areas of Chiang Mai Province*, are to study potential for abandoned monasteries in the old town of Chiang Mai Province so as to enhance them to become living heritage as they have strong relationship with the city. Not only restoration is concerned, but also space development and activities. According to the Fine Arts Department's study in 2010, 74 abandoned monasteries were registered and 46 of them are remnants. 31 of the remnants in 11 subdistricts in the areas of old walls were selected as the pilot projects. 10 monasteries, comprising 3 groups as Group 1: no need space development, they are Wat Inthakhin, Wat Pan Sat, Wat Saen Ta Hoi, Wat That Klang; Group 2: need some spaces development, they are Wat Nong Lom, Wat Pah Tan, Wat Pah Oy, Wat Chiang Khong; and Group 3: need most spaces development, they are Wat Lao Siang, Wat Pah Daeng Luang to become new tourist destinations. As a result, five-year management plan is prepared to lead them to become other effective destinations in the old town.

Due to the findings, potential of old and abandoned monasteries can be strengthened. These monasteries are scattered in the areas of old town and can be accessible by walking and riding bikes. Income can be generated to maintain the existence of the sites and activities. Stakeholders, both the government offices, such as the Fine Arts Department and Buddhist offices can help restore the sites, and the locals can gain income from activities in the areas. Public spaces can be developed, based on zoning management, with appropriate interpretation tools, focusing on types of value found in each site. It is possible for the remnants to become public spaces of both the locals and tourists.

Keywords Old town conservation, Sacred monument tourism